NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI
ILMIY AXBOROTNOMASI, [2026-10]
ISSN:2181-1458
ISSN:2181-0427

13.00.00-PEDAGOGIKA
journal.namdu.uz
PEDAGOGICAL

XORIJIY TAJRIBALARDA ART-PEDAGOGIKASI VOSITASIDA O‘QITUVCHI TAYYORLASHNING MAVJUD IMKONIYATLARI

Sharipjonov Muxiddin Shokirjon o‘g‘li
«Tasviriy san’at va dizayn» kafedrasi
professor vazifasini bajaruvchisi, PhD

Annotatsiya: *Mazkur maqolada xorijiy mamlakatlar ta’lim tizimida art-pedagogika vositasida o‘qituvchi tayyorlash jarayonining nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilinadi. AQSh, Yevropa davlatlari va Osiyo mamlakatlari tajribasi asosida art-pedagogik yondashuvning bo‘lajak o‘qituvchilarning kreativ-ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirishdagi imkoniyatlari aniqlangan. Tadqiqot natijalari san’at vositalariga asoslangan pedagogik tayyorgarlik o‘qituvchilarning kasbiy moslashuvchanligi, refleksiv faoliyati va innovatsion fikrlashini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega ekanligini ko‘rsatadi.*

Kalit so‘zlar: *art-pedagogika, xorijiy tajriba, o‘qituvchi tayyorlash, kreativ kompetensiya, innovatsion ta’lim.*

СУЩЕСТВУЮЩИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ПОДГОТОВКИ УЧИТЕЛЕЙ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ПЕДАГОГИКИ В ЗАРУБЕЖНОМ ОПЫТЕ

Аннотация: *В данной статье анализируются теоретические и практические аспекты процесса подготовки учителей с использованием художественной педагогики в системах образования зарубежных стран. На основе опыта США, европейских и азиатских стран определены возможности применения подхода художественной педагогики в развитии творческих компетенций будущих учителей. Результаты исследования показывают, что педагогическая подготовка на основе художественных инструментов имеет большое значение для развития профессиональной гибкости учителей, рефлексивной активности и инновационного мышления.*

Ключевые слова: *художественная педагогика, зарубежный опыт, подготовка учителей, творческие компетенции, инновационное образование.*

OPPORTUNITIES FOR TEACHER TRAINING VIA ART PEDAGOGY: INSIGHTS FROM INTERNATIONAL EXPERIENCE

Abstract: *This article analyzes the theoretical and practical aspects of teacher training processes utilizing art pedagogy within the educational systems of foreign countries. Drawing on experiences from the USA, Europe, and Asia, the study identifies the potential of the art-pedagogical approach to foster the creative competencies of prospective teachers. The research findings demonstrate that art-based pedagogical training plays a significant role in developing teachers’ professional adaptability, reflective practice, and innovative thinking.*

Keywords: *art pedagogy, international experience, teacher training, creative competence, innovative education.*

Kirish

Zamonaviy global ta’lim makonida pedagog kadrlar tayyorlash sifatiga bo‘lgan talablar tobora ortib bormoqda. Xalqaro ta’lim standartlari o‘qituvchilardan nafaqat fan bilimlari, balki kreativ fikrlash, muammoli vaziyatlarni ijodiy hal qilish va o‘quvchilar bilan samarali muloqot o‘rnatish ko‘nikmalarini ham talab etadi. Shu nuqtayi nazardan, bo‘lajak o‘qituvchilarni tayyorlash jarayonida art-pedagogik yondashuv muhim ahamiyat kasb etmoqda. Xorijiy mamlakatlar tajribasi shuni ko‘rsatadiki, art-pedagogika san’at vositalari orqali ta’lim jarayonini insonparvarlashtirish, shaxsga yo‘naltirilgan ta’limni rivojlantirish va pedagoglarning ijodiy salohiyatini ochishga xizmat qiladi. Ayniqsa, AQSh, Buyuk Britaniya, Germaniya, Finlyandiya, Yaponiya va Janubiy Koreya ta’lim tizimlarida art-pedagogik yondashuv o‘qituvchi tayyorlashning muhim tarkibiy qismi sifatida qaraladi.

Mazkur maqolaning maqsadi xorijiy tajribalar asosida art-pedagogika vositasida o‘qituvchi tayyorlashning mavjud imkoniyatlarini ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilishdan iborat.

Tadqiqot metodlari

Tadqiqot jarayonida quyidagi ilmiy metodlardan foydalanildi:

– xorijiy pedagogik adabiyotlar va ilmiy manbalarni tahlil qilish;

– taqqoshlash (komparativ) metod;

– tizimli-tahliliy yondashuv;

– umumlashtirish va xulosalash metodlari.

Tadqiqotda AQSh, Yevropa va Osiyo davlatlarining pedagog kadrlar tayyorlashga oid dasturlari, art-pedagogik amaliyotlari va ilmiy tadqiqotlari oʻrganildi.

Natijalar

Tadqiqot natijalari xorijiy ta’lim tizimlarida art-pedagogika oʻqituvchi tayyorlash jarayonining samarali vositasi sifatida keng qoʻllanilayotganini koʻrsatdi. Tahlillar asosida art-pedagogik yondashuvning quyidagi asosiy imkoniyatlari aniqlandi. AQSh ta’lim tizimida art-pedagogika «arts integration» va «creative teaching» konsepsiyalari asosida amalga oshiriladi. Boʻlajak oʻqituvchilar pedagogika va san’at fanlarini integratsiyalashgan holda oʻzlashtiradi. Ushbu yondashuv talabalarning kreativ tafakkurini, tanqidiy fikrlashini va pedagogik refleksiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi. Buyuk Britaniya va Germaniyada art-pedagogika oʻqituvchi tayyorlashda madaniy-ta’limiy muhitni boyituvchi vosita sifatida qaraladi. Finlyandiya ta’lim tizimida esa san’at pedagogikasi oʻqituvchining kasbiy mustaqilligi va ijodiy erkinligini ta’minlashga yoʻnaltirilgan. Yaponiya va Janubiy Koreyada art-pedagogika milliy madaniyat va an’analar bilan uygʻunlashgan holda qoʻllaniladi. San’at vositalari orqali oʻqituvchilarning estetik didi, intizomi va kasbiy mas’uliyati rivojlantiriladi.

Muhokama

Olingan natijalar shuni koʻrsatadiki, xorijiy tajribada art-pedagogika oʻqituvchi tayyorlashning nazariy va amaliy jihatlarini uygʻunlashtiruvchi muhim mexanizm hisoblanadi. Turli mamlakatlarda yondashuvlar farqlansa-da, ularni birlashtiruvchi umumiy jihat — san’at vositalari orqali shaxsning ijodiy va emotsional rivojlanishiga e’tibor qaratilishidir.

Xorijiy tajribalar tahlili art-pedagogik yondashuvning boʻlajak oʻqituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda universal pedagogik imkoniyatlarga ega ekanligini koʻrsatadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, xorijiy ta’lim tizimlarida art-pedagogika vositasida oʻqituvchi tayyorlash samarali pedagogik yondashuv sifatida e’tirof etilmoqda. Ushbu yondashuv boʻlajak oʻqituvchilarning kreativ fikrlashi, kasbiy refleksiyasi va innovatsion faoliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Xorijiy tajribalarni milliy ta’lim tizimiga moslashtirish pedagog kadrlar tayyorlash sifatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Dewey J. Art as Experience. – New York: Perigee Books, 2005.

2. Eisner E. The Arts and the Creation of Mind. – Yale University Press, 2002.

3. Robinson K. Creative Schools. – London: Penguin Books, 2011.

4. OECD. Innovative Learning Environments. – Paris, 2019.

5. Winner E., Goldstein T. Arts Education and Creativity. – Harvard University, 2013.

6. Baymetov, B. B., & Sharipjonov, M. S. O. (2020). Development Of Students' Descriptive Competencies In Pencil Drawing Practice. The American Journal of Social Science and Education Innovations, 2(08), 261-267.

7. Baymetov, B., & Sharipjonov, M. (2021). OLIY PEDAGOGIK TA'LIMDA TALABALARGA INSON QIYOFASINI AMALIY TASVIRLASH JARAYONIDA IJODIY KOMPYETYENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH. Academic Research in Educational Sciences, 2(3), 1066-1070.

8. Boltaboyevich, B. B., & Shokirjonugli, S. M. (2020). Formation of creative competences of the fine art future teachers describing geometrical forms (on sample of pencil drawing lessons). ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 10(5), 1996-2001.

9. Байметов, Б., & Шарипжонов, М. (2020). ОЛИЙ ПЕДАГОГИК ТАЪЛИМДА ТАЛАБАЛАР ИЖОДИЙ ҚОБИЛИЯТЛАРНИ ШАКЛЛАНТИРИШДА ИНДИВИДУАЛ ТАЪЛИМ БЕРИШ МЕТОДИКАСИ (ҚАЛАМТАСВИР МИСОЛИДА). Academic research in educational sciences, (4), 357-363.

10. Байметов, Б. Б., & Шарипжонов, М. Ш. (2020). ТАСВИРИЙ САНЪАТДАН МАЛАКАЛИ ПЕДАГОГ КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШДА НАЗАРИЙ ВА АМАЛИЙ МАШҒУЛОТЛАРНИНГ УЙҒУНЛИГИ. ИННОВАЦИИ В ПЕДАГОГИКЕ И ПСИХОЛОГИИ, (SI-2№ 3).

11. Sharipjonov, M. S. O. G. L. (2021). OLIY PYEDAGOGIK TA'LIMDA TALABALARGA MUAMMOLI MASHG'ULOTLARNI TASHKIL ETISH TEXNOLOGIYALARI. Science and Education, 2(2), 435-443.

12. Шарипжонов, М. Ш. (2020). Бўлажак тасвирий санъат ўқитувчисининг касбий маҳоратларини такомиллаштиришда амалий машғулотларни ташкил этиш методикаси. Молодой ученый, (43), 351-353.